

Vragen aan de Fontein

HET 'MESSIASGEHEIM' (Joh. 10:22-30)

Deel 1

HET VERNIEUWINGSFEEST.

Vraag:

Het valt me op, dat de Here Jezus de mensen regelmatig verbiedt te vertellen wie Hij werkelijk is: de Messias. En als de Joden Hem voor het blok zetten en bijna dwingen te vertellen, of Hij werkelijk de beloofde Messias is, draait m.i. Jezus daar omheen. Is Hij soms benauwd Zijn ware identiteit bloot te geven? Ik begrijp er niets van.

Antwoord : Beste broeder, jij bent niet de eerste die met het bovengenoemde probleem worstelt. Door de eeuwen heen heeft men geprobeerd een antwoord te vinden op jouw vraag. Omdat ik ervan overtuigd ben, dat er geen eenduidige oplossing is van het aangekaarte probleem, wil ik proberen in een paar afleveringen aan de hand van een aantal Bijbelgedeelten mijn antwoord te formuleren.

Terwijl ik mij bezin op het eerste artikel van deze serie, ontvang ik twee uitnodigingen om op 27 november 2013 de Chanoeka – viering bij te wonen in Leeuwarden en in Nijkerk. In Nijkerk zal Opperrabbin Jacobs met behulp van een hoogwerker de grootste menora ter wereld ontsteken, terwijl in Leeuwarden op een meer bescheiden wijze bij het Joodse Monument door Rabbin Spiero de eerste kaars van de Chanoeka zal worden ontstoken. Met deze plechtige, maar blije handelingen wordt over de hele wereld de aanvang van het Vernieuwingsfeest ingeluid. Wij, als christenen, zijn over het algemeen niet op de hoogte van hetgeen tijdens dit feest wordt herdacht en gevierd. Geen wonder, want we vinden nergens in de Bijbel de aanleiding voor dit uitbundige feest vermeld. In het NT wordt eenmaal dit feest als een soort tijdsaanduiding genoemd, nl. in Joh 10:22. Ik ga uit van de veronderstelling, dat het karakter van dit feest nu net de reden is, dat de Here Jezus op de vraag van de omstanders of Hij de Christus (= Messias) is, klaar en helder dat feit toegeeft, maar toch een op het eerste gezicht ontwijkend antwoord geeft. We zullen dan ook eerst inzicht in het ontstaan en karakter van dit Vernieuwingsfeest moeten hebben, voordat we het antwoord van de Heer op waarde zullen kunnen schatten.

In het Bijbelboek Leviticus, hoofdstuk 23, worden de feestdagen opgesomd waarvan de Here Gods verwacht dat de Israëlieten die zullen vieren. In die opsomming ontbreken twee feesten, nl het Chanoeka – feest en het Poerim – feest. Omdat de geschiedenis van Esther in de Bijbel voorkomt, is de aanleiding en betekenis van het Poerim – feest vele malen bekender dan die van het Vernieuwingsfeest of het Chanoeka – feest, zoals het ook wordt genoemd, Toch wordt in het OT, in het boek Daniël, al geprofeteerd over de aanleiding van het feest. In Dan. 11:31 is sprake van ‘de koning van het noorden’ van wie geprofeteerd wordt: *‘Dan zullen strijdmachten door hem op de been gebracht worden; zij zullen het heiligdom, de vesting, ontheiligen, het dagelijks offer doen ophouden en een gruwel oprichten, die verwoesting brengt.’* Het verhaal dat nu volgt, kunt U voor een deel terugvinden in de apocriefe Bijbelboeken 1 en 2 Makkabeën.

In 167 v. Chr. was Mitrades koning van een heel grote rijk dat bijna het gehele Midden – Oosten besloeg. Zijn zwaar bewapende soldaten op paarden en olifanten behalen de ene overwinning na de andere. Vanaf dat moment krijgt koning Mitrades een andere naam en heet hij voortaan Antiochus Epiphanes (‘openbaring van God’). Hij opereert vanuit het huidige Syrië en vanuit dat land wordt ook Israël ingenomen. Hij voert onder de Joden een waar schrikbewind. Anthiochus Epiphanes wilde met geweld de overwonnen volkeren de Griekse cultuur opdringen. De Griekse taal moet worden gesproken, de kinderen moeten Griekse namen krijgen, het onderwijs moet volgens Grieks model worden gegeven en o.m. in Jeruzalem wordt een sportschool geopend waar, naar Griekse gewoonte, de mannen naakt allerlei sporten beoefenden. De Joden was dit een doorn in het oog, maar bovenal werden ze diep in het hart geraakt doordat de Syrische koning de tempel in Jeruzalem ontwijdde. Hij liet in de tempel een altaar oprichten ter ere van de Griekse afgod Zeus en op dat altaar offerde hij varkens en met het vleesnat besmeurde en verontreinigde hij de tempel. De wet van Mozes mocht niet meer worden gelezen, de sabbat niet meer gevierd en de jongentjes mochten niet meer worden besneden. Kortom: de Joodse godsdienst moest worden uitgeroeid. Wie zich verzette tegen de bepalingen van de wrede overheerser werd, vaak na zeer wrede martelingen, gedood. Als men in de hoofdstukken 6 en 7 van 2Makkabeën leest over de verschrikkelijke geloofsvervolgingen van de Joden, de marteldood van de oude, wijze Schriftgeleerde Eleazar en van de moeder die moest toezien hoe haar zeven zonen op afschuwelijke wijze werden gemarteld en vermoord voordat zijzelf ter dood werd gebracht, schieten de lezer de tranen in de ogen. De Joden veranderden de naam Antiochus Epiphanes dan ook spottend in Antiochus Epimanes (dat in het Grieks ‘gek’ betekent) .

Om hun hachje te redden, heulden veel Joden met de vijand, maar tevens groeide het verzet. In het vrijwel onbekende plaatsje Modin, halverwege Joppe en Jeruzalem woonde de priester Matthias. Hij weigerde de bevelen van de bezettende mogendheid op te volgen en Zijn kreet *‘Wie voor God en de Thora is, die volge me!’* was de aanleiding tot een opstand. Toen de priester Matthias snel daarop stierf, namen zijn vijf zonen de leiding in een guerrilla – oorlog tegen de Syrische bezettende mogendheid. Vooral Judas, één van de zonen van de priester, staat als de bekendste verzetstrijder te boek. Hij moet een ruig manneke geweest zijn, want hij kreeg volgens 1Mak 2:4 de bijnaam van Makkabeüs, wat ‘hamer’ of ‘hamerslag’ betekent. Onder zijn leiding werden de Syrische troepen verslagen en de vijand het land uitgejaagd. Nadat het land gereinigd was van de verraders, diende de tempel gereinigd te worden. De tempel bevond zich in desolate toestand: de poorten verbrand, het onkruid groeide overal weelderig, het altaar was ontheiligd enz. Een aantal priesters die de Here God tijdens de bezetting trouw waren gebleven, reinigden de tempel, braken het afgodsaltaar af evenals het

brandofferaltair waarop varkens (onreine dieren) waren geofferd aan heidense goden en bouwden en nieuw altair.

De stenen van het brandofferaltair werden bewaard met de gedachte, dat er later nog eens een profeet zou komen die zou zeggen wat met die stenen zouden moeten gebeuren (1Mak 4:46). Ondertussen brandde in de tempel de kandelaar als teken dat God daar aanwezig was. Men had gelukkig nog één kruikje met olie op de kop getikt met daarop het priesterlijke zegel als bewijs dat de olie niet verontreinigd was. Echter dat kruikje bevatte slechts olie voor één dag. Maar toen na een week waarin de tempel gereinigd werd, bleek, dat de kandelaar nog steeds brandde, besefte men, dat men getuige was van een wonder van God. In de tussentijdse week had men gelukkig voldoende nieuwe olie kunnen fabriceren, zodat de kandelaar voortaan kon blijven branden. De inwijding vond plaats op de 25^e van maand Kislew van het jaar 164 v. Chr. en dat feit wordt voortaan ieder jaar op die datum gevierd. Dit Chanoeka – feest wordt acht dagen lang uitbundig gevierd, ja acht dagen, immers het kruikje bevatte olie voor acht dagen. Worden de drie belangrijkste Joodse feesten in principe vooral in Jeruzalem gevierd, het Chanoeka – feest is niet aan Jeruzalem gebonden. Overal in het land worden kandelaars ontstoken: bij deze gelegenheid niet de zevenarmige kandelaar, de menorah, maar de chanoekkia. Deze kandelaar lijkt op de menorah, maar heeft behalve de zeven ‘armen’, nog een kleine achtste ‘arm’ die men de ‘sjamasj’ of ‘dienaar’ noemt. Met deze ‘sjamasj’ worden de overige lichten van de kandelaar aangestoken, iedere dag één. Het zou te ver voeren om nog uit te weiden over de heerlijke in olie gebakken gerechten (b.v. de ‘latkes’) die op het feest genuttigd worden, of uit te weiden over de ‘dreidels’, de dobbelstenen met een prachtige betekenis, of uit te weiden over het ‘chanoeka – gelt’, de muntjes van chocola, dat een onderdeel van de cadeautjes vormt voor de kinderen. Aangezien Chanoeka het feest is van het licht, zoals het Loofhuttenfeest dat ook is, wordt Chanoeka dikwijls het ‘tweede Loofhuttenfeest’ genoemd.

Dit is het feest, dat de Here Jezus volgens Joh 10:22 in Jeruzalem heeft gevierd. Ik ben ervan overtuigd, dat de context van dit feest, zijn antwoord heeft bepaald op de indringende vraag van de Joden, of Hij werkelijk de Christus was.

DV in het volgende artikel ga ik daar uitvoerig op in.

De Heer zegene U !

Br. Kees van der Bijl (kvdbijl@gmail.com)